228. številka. Ljubljana, sredo 7. oktobra. VII. leto, 1874.

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja **po pošti** prejeman, **za avstro-ogerske dežele** za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold. za četrt leta 4 gold. — **Za Ljubljano** brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — **Za tuje dežele** za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode **učitelje** na ljudskih šolah in **za dijake** velja **znižana** cena in sicer: **Za Ljubljano** za četrt leta 2 gold. 50 kr., **po pošti** prejeman za četrt leta 3 gld. — **Za oznanila** se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovški cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“.

Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Národni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Deželni zbori.

Deželni zbor kranjski.

(Konec.)

Deželni glavar izroči vse tri (v zadnjem „Slov. Nar.“ citirane) interpelacije vladnemu zastopniku.

Vladni zastopnik c. kr. dvorni svetovalec g. Widmann pravi, da hoče precej odgovoriti na interpelacijo g. poslanca Kramariča. Uže 14. sept. je zarad plačevanja kordonskih stroškov ob kugi goveje živine, poslal poročilo ministerstvu in prosil, da se za Kranjsko v ugodnem smislu reši. (Dobroklici.

Poslanec E. Schaffer poroča v imenu finančnega odseka o računskem sklepu za l. 1873 in o proračunu za leto 1875 norišnostavbenega zaklada. Leta 1873 so iznašali 6791 gl. 2 1/2 kr., potrebščine 6791 gl. 2 1/2 kr., tedaj iznaša aktivno premoženje 83 561 gld. 77 kr. V proračunu za l. 1875 iznašajo stroški 60 gld., dohodki pa po aktivnih obrestih 5461 gld. 47 1/2 kr. Tedaj ostane za glavnico 5401 gld. 47 1/2 kr. Deželni zbor to poročilo odobri.

Poslanec Murnik v imenu finančnega odbora poroča o proračunu porodnišnega, norišnega in najdenišnega zaklada za l. 1875 Pri porodnišnem zakladu znašajo potrebščine 5005 gld. 64 kr., dohodki 285 gld. 60 kr. torej primanjkljava 4720 gld. 4 kr. Pri norišnem zakladu so potrebščine 13.591 gld. 84 kr., dohodki 2360 gld. 51 kr., torej primanjklaja 11.241 gld. 33 kr. Pri najdenišnem zakladu je potrebščine 87.896 gld. 44 kr., dohodkov 2248 gl. 20 kr. torej primanjkuje 85.648 gld. 24 kr. Deželni zbor brez debate odobri proračun in dovoli, da se primankljaji za te zaklade poplačajo iz deželnega zaklada.

Poslanec dr. pl. Schrei poroča v imenu finančnega odseka o razmeri, koliko stroškov prevzame ljubljansko mesto in koliko Kranjska dežela. On stavi sledeče nasvete: Vzdrževanje realkinega poslopja, plačo za vratarja in vse druge potrebe za gornjo in spodnjo realko plačati dežela in mesto, vsak v enakih delih; dohodki realnega poslopja se prihodnjič v enakih delih mej deželo in mestom razdele: dosedanji realni zaklad se pod varstvo svojega pravilnega namena deli in sicer tako, da spodnje realke zaklad v znesku 21.250 gld. v obligacijah in 51 gld. 21 kr. gotovega denarja obdrži ljubljansko mesto, od zaklada za gornjo realko pa ki znaša 2876 gld. v obligacijah in 53 kr. gotovine pak se s pritrjenjem c. kr. vlade izroči 2/3 deželi in 1/3 ljubljanskmu mestu. Vsi predlogi se brez debate sprejmo.

Poročilo deželnega odbora s proračunom normalno-šolskega zaklada za l. 1895 in računskim sklepom za l. 1873 se izroči finančnemu odseku.

Dr. Costa poroča v imenu odbora, kateremu je bil izročen načrt občinskega reda in občinskega volilnega reda v pretres. On pravi, da so bila mnenja v odbora jako različna in torej odbor stavi sledeči nasvet:

„Deželni zbor naj se za pretres občinske postave konstituira kot odsek ali komite. To se sprejme.

Poslanec Obreza kratko utemelji svoj predlog, naj se sklene sledeča postava:

Postava o določbah na javnih ljudskih šolah, veljavna za vojvodino Kranjsko:

Sè soglasjem deželnega zbora Moje vojvodine Kranjske ukazujem sledeče:

§. 1. Vse zaveze in dolžnosti glede veljavnosti deželne postave od 29. aprila 1873 št. 21 d. zak. v slučajih plače in drugih naredeb na javnih ljudskih šolah ali pri učiteljih so odpravljene, ako se določno ne tikajo ustanov, daril, oporok ali pa postavno utemeljenih patronatnih razmer.

§. 2. Pomanjkljaji, ki izvirajo iz odpravljenja teh dohodov postave, potrebnih za šolske namene se pokrijejo, ravno tako kakor zaradi odpravljanja šolnine nastajoči primanjkljaj iz normalnega šolskega zaklada oziroma iz šolske doklade ki se naloži na zaklad in k dokladom na direktne davke, na katere se nalagajo doklade za deželni in zemljeodvezni fond.

§. 3. Ta postava je veljavna od 1. jan. 1875 l.

§. 4. Za izvršenje te postave pooblašča svoje ministre bogočastja, uka in finance.

Govornik pravi: Uže deželni zbor je predložil o tem postavo, katera pa popolnem ne zadostuje. Njegov predlog ima namen predlog deželnega odbora nadaljevati. V visoki zbornici sedi mnogo duhovnov in mnogo gospodov, ki so bili ali so še župani. Vsi vedo kake sitnosti so z biro, katera je tudi večinom nepravično in neredno razdeljena. Tako ima glavna vas biro, postranske vasi pa ne. Tudi spadajo stranske občine k drugi šoli in morejo odrajtovati biro. Vse to so naredbe, ki napravljajo šolo pri kmetih nepopularno. Poslanec Obreza pravi dalje, da njegov predlog ne namerava nov davek uvesti tudi ne stari davek povišati, nego uže obstoječo dolžnost predrugačiti. Za leto 1875 se bodo pokrivale dosedanje šolske potrebščine s 17 do 18 % doklado na davke, če se pridene še 5 do 7 % potem, potem so pokrite tudi vse druge šolske potrebščine; on šolo smatra za to, kar mora v istini biti, za deželni zavod.

Poslanec Dežman poroča v imenu finančnega odseka v proračunih kranjskih usta-

Listek.

Kantorčica.

Roman s pogorskega zakotja.

(Češko spisala Karlina Světla; poslovenil Franjo Tomšič.)

(Dalje.)

Otik je zopet pisal materi v hribe, da se meni ženiti; da je še le zdaj spoznal, kaj je ljubezen, negoljufiva ljubezen; nij mogel najti konca, popisovaje materi sijajni duh, redki dovtip in necenjeno dobro srce svoje zdajne neveste. Zdaj je bil prepričan, da dobo pridigo in zaželene sporočila o Enefini obupnosti; ali zdaj niti majhenega, niti prostega lističa nij bilo z Ješteda, kakor prvič. Tudi drugo njegovo pismo, pisano v smislu prvega, ki ga je materi poslal misleč, da se je prvo izgubilo, je ostalo brez odgovora.

„Tudi dobro“, mislil si je čmerno in prenehal materi pisati kakor ona njemu. V tem je našel nekako zadoščenje, ugovarjaje si, da je Enefa mater napravila, naj mu nikar ne piše; in obsipaval je za to v duhu Kantorčico z novim očitanjem, zaničevaje zopet njene lastnosti, pravila, predsodke in načine, ter si zraven pravil, da je moral naravnost blaznovati, ko je videl v njej kaj posebnega duha. Ali vse to mu nij prav nič pomagalo; v sanjah je sedel zraven nje v senci starega Ješteda; mesec je nastopal tako lepo, kakor bi bil hotel iti za družico; hoste okolo njiju so šumele, kakor bi se razumele; ona se mu je nasmehovala s onim blaženim skrivnostnim nasmehljajem, s katerim ga je gledala, in on se je čutil najsrečnejšega človeka na svetu. To res uže nij bilo več prenašati.

Enkrat pride k svojemu veselemu „škratu“, kakor je svojo zdanjo nevesto imenoval in vidi z osupnenostjo, da sedi zraven nje oficir tako blizu, da se on sam nij nikoli tako blizu k njej prisedel, če ravno je imel k temu pravico, a častnik ne. Zahvalila se mu je sicer za njegovo pozdravilo, a to je bilo tudi ves večer edino znamenje, katero mu je dala, da je njegovo navzočnost opazila.

Otik nij čutil na svoje veliko začudenje, niti najmanše ljubosumnosti, na kar se nij malo srdil, spominaje se jezno, kako ga je takrat prešinol ta čut, ko je mati z Enefinim imenom možko ime združila. Vendar se je razžalenega čutil od te nepozornosti in ko je častnik vstal in oditi hotel, precej je tudi izgovoril kar je čutil.

Ali „škratelj“ se mu je smijal iz vsega grla.

(Dalje prih.)

novnih zaklad za l. 1875, ki se vsi brez debate potrdijo.

Poslanec Murnik poroča v imenu finančnega odseka o proračunu bolnišnega zaklada za l. 1875.

Dohodkov skupni znesek je 55531 gld. 93 kr. Proračunjeni stroški znašajo 79987 gld. 27 kr., tedaj se kaže primanjkljaj 24455 gld. 34 kr., kateri se ima doplačati iz deželnega zaklada.

Sklep slavnega deželnega zbora, sklenen v 11. seji dne 14. septembra, kateri zadeva predlog zarad pavšala pisarnih potreb pri deželnih dobrodelnih napravah, se premeni sledeče: d) oskrbniku deželnih dobrodelnih naprav za šest sob letni pavšal 300 gold. avstr. velj. — se brez debate odobri.

Dr. pl. Savinschegg poroča v imenu finančnega odseka v proračunu zaklada posilne delavnice. Stroški znašajo 46.636 gl. 17 kr., dohodki 34.089 gl. 10 kr., tedaj se kaže primanjkljaj 12.547 gl. 7 kr., ki se ima pokriti iz deželnega zaklada. Adjunktu prisilne delalnice g. R. Dreniku se stanovnina poviša na 180 gld. Sprejme se.

Poslanec Dežman poroča v imenu finančnega odseka o proračunu gledališčnega zaklada. Pri drugi točki: podpora za slovensko gledališče, prebere poročevalec prošnjo odbora dramatičnega društva za povišanje podpore.

Poslanec ljubljanskega mesta in ud podpornega odbora za nemško gledališče dr. pl. Schrey govori proti temu, da bi se za slovensko gledališče dovolilo 2400 gl. iz gledališkega zaklada in nasvetuje, naj se dovoli samo 1600 gl. On se sklicuje na poslanca Kramariča, ki je rekel, naj se varuje z ozirom na slabo denarno stanje dežele, da ne bode novih stroškov. Ta misel, pravi, tudi mene vodi (?). Potem pripoveduje zgodovino kako se je začela podpora za slovensko gledališče in kako je dospela na 2400 gld. Pretresuje potem poročilo dramatičnega društva na dolgo in široko, pravi da so slovenske predstave slabe in da ne zadostujejo namenu ljudstvo izobraževati, ampak služijo samo za zabavo. (O nemških g. Schrey lepo molči.) Šola dramatična se pušča v nemar in razpis daril za domače zgodovinske igrokaze nij imel nobenega vspeha.

Govornik pravi, da ker je slovensko gledališče le nekaterim „zabava“, naj ga plačujejo tisti, katerim ugaja. Tudi priporoča igralcem dramatičnega društva malo več patriotizma, kar se tiče plač in njim stavi v izgled filharmonično društvo, ker vsi udje (enkrat v letu) zastonj sodelujejo, tudi misli, da bi se tajniški posel lehko brezplačno opravljal. Govornik pravi, da subvencija, ki se daje nemškemu gledališču z deželnimi ložami nij prav za prav nobena, ker lože še le po žrtvah njih posestnikov, s katerimi je mogoče vzdržavati nemško gledališče zadobé vrednost. Teh 900 gld., ki jih dobiva nemški podvzetnik za odškodnino slovenskih predstav gredo na račun slovenskega gledališča.

Poslanec Kramarič pravi, da je odločno za to, da se dovoli slovenskemu gledališču 2400 gld. podpore, saj nij nič več, ko prej. Gospodje od nasprotne strani zmirom pravijo, da mi Slovenci ne znamo nič in nemamo nobenega izobraženja. Pustite torej vsaj to, kar smo za izobraženje svojega jezika ustvarili, saj tako nij mnogo. (Dobro.)

Dr. Costa odgovarja govoru poslanca dr. pl. Schreya. On pravi, kar se je denes slišalo od one strani, je eno istinito, kar se ponavlja odkar se kaj dovoljuje za slovensko gledališče. Gospodov one strani ne vodijo finančni nazori, ampak namen uničiti slovensko gledališče. Če g. Schrey pravi, da slovensko gledališče za izobraženje naroda nič ne koristi, jaz isto tako lehko rečem, da realka našemu narodu nič ne koristi. Saj se je tudi realka zidala z deželnim denarjem, ker hranilnični denar je slovenski denar. Realka bi se bila lahko za mnogo manj denarja napravila in bi bila vendar zahtevam zadostila.

Ako se reče, da so slovenske predstave slabe, naj se gre v letošnje nemško gledališče; ko se bi moglo misliti, da Nemci bodo v vsem izvrstni, videlo se bode, da so taki igralci, katerim bi bilo treba hoditi v šolo, da bi se učili, kako se govori in hodi na odru.

Ako se očita tajniku dramatičnega društva plača, mora so reči, da je res tako majhena in prav krvavo zaslužena, ker prav tajniku se imamo zahvaliti, da obstoji slovensko gledališče. Ako reče g. Schrei, da naj veselje tisti plača, kateremu ugaja, naj jaz povem, da nas, kadar podpiramo slovenske predstave vodijo vsa druga načela. Mi hočemo povzdigo in napredek našega slovenskega naroda, in k tem mu pripomagamo, da storimo slovenske predstave mogoče, katere, čeravno nijso uzor dramatike, vendar mnogo koristijo za izobraževanje naroda. Našemu kmetu, to zagotovim g. Schrei-a, nij vse eno, če se igra v ljubljanskem gledališči slovensko, ali ne; vse eno pa mu je, če se igra nemško ali ne. Da se celi slov. narod za slovenske gledališne predstave zanima, pokazala je zadnja nabira za pokritje deficita dramatičnega društva v vseh slov. deželah.

V kratkem času se je pokril ves deficit in še več se je nabralo. **Nemško gledališče ima 3900 gld. podpore iz deželnega zaklada,** in fikcija je če se nasprotno trdi. Da bi pa mogel deželni zaklad, nemškega podvzetnika odškodovati z 900 gold., za to, ker se enkrat na teden tudi slovensko igra, to ne stoji nikjer zapisano. Vsaj v poprejšnjih časih se nij igralo noben petek in mnogo drugih dnij ne, pa nikomur nij na misel prišlo, za to odškodnine zahtevati. Kar se mu da, je zato, da more izhajati. Tako stoji stvar in ne drugač. Mi tako malo dajemo za narodne zadeve, kakor bi slovenski narod ne živel. Da storimo kaj za gledališče, je sveta dolžnost naša, da ustrežemo zahtevam večine naroda. (Dobro.)

Dr. Bleiweis pravi, da je dolg čas, staro pesen zmirom v novič poslušati. Prejšnja leta se je glasila v dur-tonu in zdaj se v molu glasi. Potem predlaga torej konec debate.

Ko je še poročevalec Dežman nekoliko dolgočasnega zoper slovensko gledališče govoril, glasuje se in podpora za slovensko gledališče se dovoli z veliko večino.

Poslanec Dežman poroča še o peticiji posestnikov gledališčnih lož, naj bi se gledališče ne zavarovalo več pri banki „Slovenija“. Peticija se izroči deželnemu odboru v preudarek.

Ko se je slednjič sprejel še dr. Bleisov predlog, naj bi se okrajni zdravniki na Kranjskem pomnožili, katerega pri ministerstvu podpirati dvorni svetovalec Widman obljubi, se seja konča.

Prihodnja javna seja je v četrtek, baje bo jako zanimiva.

Deželni zbor štajerski.

Iz Gradca, 3. okt. [Izv. dopis.]

Finančni odsek štajerskega deželnega zbora dalje poroča o proračunu za l. 1875. Za porodnišnico in najdenišnico znašajo stroški 53.397 gold. od katerih plača deželni fond 35.414 gld. Za blaznico ali norišnico znaša potrebščina 112.691 gold. pokritje 79.159 gld., tedaj doplača iz deželnega fonda 33.532 gold. Zarad blaznice nasvetuje deželni odbor, da se zidajo sobe za take blazne, ki divjajo ter zahteva v ta namen še 80.000 gold. Ta predlog se izroči finančnemu odboru. Za javno bolnico v Gradci znaša potrebščina 165.907 gold., pokritje 151.111 gold., tedaj ima deželni fond 14.796 gold. doplačati. Pri tej točki nasvetuje finančni odbor, da se zarad prihranjenja stroškov pogodba z usmiljenimi sestrami prenaredi. Prične se kratka debata, v kateri konservativec grof Plaz proti tej resoluciji govori.

Velikanski so stroški, katere ima dežela sploh za dobrodejne namene. Deželni fond plača namreč zraven gori omenjenih primanjkljajev še za graško porodnišnico 7600 gold., tujim porodnišnicam 12.000 gold. Za uboge blazne deželni norišnici 44.000 (!) gold., tujim norišnicam 1000 gl., za boge bolnike javne bolnišnice v Gradci 75.000 (!) gld., javnim bolnišnicam v drugih krajih na Štajerskem 50.000 gold., zvunaj Štajerskega 25.000 gold.; za betežnice v Wildonu 6375 gold.; v Ptuji 1000 gold. Cela svota znaša 222.745 gold.; ako se prištevajo primanjkljaji pri teh javnih zavodih, plača dežela nad 300.000 gld. za dobrodejne namene!

Za prisilni delavnici v Gradci in Lankovicu znašajo stroški za hrano 19.650 gld., dohodki (za prisilne delavke iz Kranjskega v Lankovico itd. 4077 gold. Potrebščina za Lankovic je 10.720 gold., za moško prisilno delavnico v Messendorfu pri Gradci 15.630 gld.; dohodki za delo prisiljencev so 3000 gld.

Odgon ali šub velja deželo 15.000 gl. Celo leto 1873 se je po šubu na in skozi Štajersko spravilo 5777 ljudij; od teh spada 367 na Češko, 486 na Kranjsko, 304 na Koroško, 365 na Nižje-Avstrijsko, 203 na Moravsko, 1208 na Štajersko, 1916 (mej temi največ ciganov) na Ogersko in Hrvatsko, 539 pa gre v inozemske države in sicer največ na Italijansko. Kakor znano pride vsako leto na tisoče italijanskih delavcev v naše cesarstvo na delo. Mnogi mej temi delavci pošljejo ves prisluženi denar na svoj dom, sami se pa dado po šubu trasportirati, da si na ta način prihranijo stroške za potovanje! Naša vlada je vsled tega v dogovor stopila z italijansko, da se povrnejo stroški za to pošiljanje italijanskih državljanov. Tudi ogrsko-hrvatska vlada dozdaj nij plačala šubne stroške za svoje državljane; finančni odbor tedaj nasvetuje, da se naj napravi pogodba z ogersko vlado, gledé odgonskih stroškov.

Za žandarmerijo plača dežela stroške

za stanovanja v znesku letnih 18.000 gold. Ker je na deželi še zmirom večja nevarnost osob in imetka, naloži se deželnemu odboru, da naj pri vladi na to dela, da se vsaj vsa žandarmerijska mesta v popolnem številu nastavijo. Hamer-Purgstall želi, da se v vsaki fari eden žandarm nastavi, s katerim sme občinski predstojnik razpolagati. Namestnik Kübek pravi, da nij mogoče toliko sposobnih ljudij dobiti, koliko bi trebalo, da se število žandarjev dopolni; nemogoče da bi bilo, v vsaki fari enega žandarma postaviti, ker bi se potem morala cela organizacija spremeniti.

Za preprego (Vorspan) je 10.000 gld. potrebščine, ki se plačajo iz deželnega fonda.

Servitute se bodo uredile začetkom prihodnjega leta, zato se samo 800 gl. privoli za celjsko komisijo.

Štajersko gospodarsko društvo dobi 5400 gld. letne podpore, za deset od dežele nastavljenih živinozdravnikov se plača 600 gld.; za gozdne zadeve 508 gld. Pri tej točki omenja dr. Sernec, da vsled posekanja gozdov se množe nezgode, nevihte, toča itd. na veliko škodo dežele. Naj bi se iz deželnega fonda razpisala darila za pogozdovanje. Sploh naj bi se deželnemu odboru naložilo, da o tem v prihodnji sesiji poroča in svoje nasvete stavi. Predlog je bil sprejet. Isto tako predlog finančnega odseka, da naj vlada strogo in energično izvršuje gozdno postavo.

Mlinska naklada (Mühllaufergeld) nese deželi 10.000 gl., godbena naklada 4000 gl. državna plača kot vračilo za splošni užitninski davek 161.758 gld.

Deželna gospodarska šola v Grotteuhofu velja deželo 7358 gold.; vinstvena šola v Mariboru 15.710 gld. Deželni odbor se pooblaščuje, da nastavi popotnega učitelja za vino- in sadjerejo in kletarstvo za spodnji Štajer. Učitelj mora zmožen biti **slovenskega** jezika in dobi letno plačo 1500 gold. potem plačane stroške za potovanje. Svoj redni sedež ima ta učitelj pri vinorejni šoli v Mariboru. Dalje se naloži deželnemu odboru, da skuša od vlade dobiti podporo za gospodarsko in vinstveno šolo; dalje, da poizveduje, zakaj se vinorejna šola tako slabo od učencev obiskuje, letos ima samo 15 učencev.

Deželna posestva kažejo: Slatina potrebščine 73.230 gold., dohodki 141.970 gld., tedaj čisti donesek 68.740 gld.; Dobrna nese 17.063 gold.; druga zemljišča 2018 gold.

Deželni zbor goriški.

[Izv. dop.]

(VI. in zadnja zborova seja dne 19. sept.)

(Konec.)

9. Prošnje cestnih odborov komenskega, cerkljanskega in ajdovskega za izbris posojil, prejetih iz deželnega zaloga, se zavrnejo in naj jih bo rešil deželni odbor.

10. O prošnji občine Veliki Repen za posojilo 2000 gld. iz deželnega zaloga za zidanje šolskega poslopja prestopi zbor na dnevni red.

11. Za javna dela dovoli zbor sledeče podpore: Cestnemu odboru goriške okolice 4000 gold. za izdelanje ceste Dornberg-Železna Vrata. Polovico te podpore izplača deželni zalog leta 1875, polovico pa l. 1876.

Cestnemu odboru Tolminskemu 2000 gl. za cesto kraj Idrijce in 4000 gold. za ono kraj Bače.

Cestnemu odboru Sežanskemu 4000 gld. za skladovni cesti od Kobdila do tržaške meje in od Naklega do Lokvi. St. Maverski občini 300 gld. za nov most črez Pevmico.

Deželni odbor je pooblaščen, da sme dovoliti cestnim odborom posojila iz deželnega zaloga pa le za eno leto in s pogojem, da zastavijo oni svoje priklade, s katerimi se imajo poravnati posojila, obresti in morebitni stroški.

12. Prošnja Opatjeselskega županstva za razdelitev nekaterih občinskih zemljišč v Dolu se izroči deželnemu odboru, da dožene dotične razprave z občino in predloži potem pisma vladi v dosego najviše potrdbe dotičnega načrta postave.

13. Prav tako je rešena tudi prošnja černiške za razdelitev tamošnjih občinskih zemljišč.

14. Potrdi se načrt postave zastran razdelitve občinskih zemljišč soseske Osek v Šempaski županiji.

15. Tako tudi načrt postave zastran razdelitve ajdovskih obč. zemljišč.

16. O prošnji mestnih učiteljev goriških in učiteljev goriške okolice za povikšanje plač prestopi deželni zbor na dnevni red, ker nij še vlada rešila načrta postave, sklenjenega v pretekli sesiji, po katerem bi se imele omenjene plače povikšati.

Nekatere peticije, katere so prepozno, to je še le včeraj in denes prišle, se izroče deželnemu odboru, da o njih sklene, kar se mu bo primerno zdelo.

Dr. Deperis predlaga, naj se ena izmed teh, to je prošnja odbora morske kopelji v Gradu za podporo vendar še denes reši; razlaga korist te naprave, s kolikim uspehom se tam skrofulozni otroci zdravijo, in priporoča naj se dovoli v ta namen 300 gld. pomoči.

Po kratki razpravi se glasuje in Deperisov predlog ostane v manjšini.

Ker je končan dnevni red in so vsi predmeti rešeni, ki so se imeli v tej sesiji razpravljati, sklene glavar s primernim govorom zborovanje, nazdravljaje Njegovemu Veličanstvu F. J. I. Poslanci vskliknejo, Evviva! Živio!

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 6. oktobra.

V *nižjeavstrijskem* dež. zboru je poslanec Steudl vprašal zakaj škofov nij nikoli k seji. Predsednik je vsled tega Raušerju in Binderju v sv. Hipolit pisal. Oba sta odgovorila, da prideta ako se okoliščine premene. Menda mislita: če bode kedaj klerikalna večina.

Mali *voralberški* deželni zbor bi rad imel, kakor je bilo 3. okt. v njem nasvetovano, posebno šolsko postavo s katoliško podlogo t. j. zopet stare razmere nazaj.

Tirolski deželni zbor je sklenil, da osem italijanskih liberalno-narodnih poslancev iz Trentina, mandat izgubi, ker se ne udeležujejo sej dež. zbora.

Cesarica je prišla v Baden-Baden, kjer sta jo pričakovala in pozdravila nemški cesar in nemška cesarica.

Češki „Pokrok“ od 4 t. m. prinaša članek v katerem dokazuje, da najglavnejši trumf, ki ga ustavoverci češki državnopravnej opoziciji v obraz mečejo, je vstop v državni zbor, kamor so vstopili vsi poslanci opozicije izvzemši Čehe. — Poljaki, Slovenci, Moravani in Tirolci se z vstopom nijso odrekli državnopravnim terjatvam. Cislajtanski državni stroj je sedaj takov, da ga more najslabši veter podreti. Začetek take krize je samo vprašanje časa; ta kriza se ne da ustaviti, ker si večina tako zvane Cislajtanije želi ves drug vladni nastroj. Ustavaci vedno glasajo v svojih organih, da državnopravna opozicija omahuje, da se njeni stebri podirajo itd. — Toda pomislijo naj oni, če so opozični poslanci preglasovani ali se odstranjujejo, da se pa opozični narodi, ki so v Avstriji v večini, ne dajo iztrebiti.

Vnanje države.

Iz *Belgrada* se „Obzoru“ in „Pančevcu“ piše, da je policija iznašla novo zaroto proti Obrenovičevi dinastiji. Na čelu te zarote Karažorževičevcev je stal nek Milenkovič advokat v Šabcu in trgovec Cenič. Obdolžili so bili celo ministra Cumiča, da je sporazumljen.

Italijanski sloveči publicist Bonghi je imenovan za naučnega ministerstva. On je odločen prijatelj Francozov. Torej tudi to imenovanje kaže, da nemški vpliv v Italiji pada.

Italijanski prvi minister Minghetti je govoril pri banketu, kateri so mu njegovi volilci v Legnano dali, tako-le: Zdaj ko je Italija svojo politično edinost dobila, želi financijelno uravnati se. Deficit za l. 1875 znaša 54 milijonov. Ali vsled železniške konvencije se bode deficit za 20 in vsled novih uže potrjenih davkov za 12 milijonov znižal. Ostanek 22 milijonov se bode po užitninskem davku in po colnem dohodu pokril. Reforma davkov bode za naprej finančno bodočnost Italije osigurala. Dalje o Siciljskih nerednostih govoreč pravi italijanski ministerski predsednik, da se ne boji niti rudečega niti črnega strahu, ker proti obema so postave ostre.

Iz *Madrida* se poroča, da sta francoski in angleški poslanec svoje diplomatične poverjenice izročila. Oba sta izrekala simpatije do — Španije in željo, da se zopet kmalu mir in red povrne v njej, ogovorivši Serrana s priimkom „gospod predsednik izvršilne oblasti“.

Kako krvolačni so španjski *Karlisti*, pripoveduje dopisnik prusko-cerkvenega lista „Kreuzzeitung“, ki je dozdaj še precej s Karlisti simpatiziral. Zdaj pak so sklenili ustreliti ga, če še enkrat pride pod njih orožje, najbrž ker je več reči povedal, katere bi bili španjski klerikalni požigalci radi utišili.

Dopisi.

V Gorici 3. okt. [Izv. dop.] Ginenim in potrtim srcem, a včasi tudi sè sveto jezo, opazuje vsak rodoljub, kako dandenes hočejo nas Slovence popolnem na svojo stran spraviti, ter iztrgati iz naših src še najmanjše veselje do milega našega materinega jezika in domačega značaja. Reči pa tudi moramo, da tacega germanskega posilstva še v nekdanjih časih nijsmo imeli, nego baš v denašnjih dneh. Dovolj je menda uže, če se vsiljuje nemščina uže v nižje razrede narodnih šol, če se terja od učitelja, da prične s podučevanjem v nemščini uže v prvem razredu s 6—7 letnimi paglavci! Gospoda! treba nam biti pak tudi pravičnim; čemu li z nemščino na naših šolak tako drazega časa tratiti, ko ga še pomanjkuje za druge važniše in za življenje koristniše predmete? In čemu z nepotrebno in za otroke duhamorno nemščino dečke mučiti?! — Naj se nam ugovarja kar in kolikor se hoče, ipak še trdimo, da nemščina v narodnih šolah nij na mestu, in če se jo še

terja, dá naj se učiteljem zarad tega poboljšek v denarjih, da zunaj šole uči nemško one, ki hočejo, kar je popolnem pravično, potem, ko mora slovenski učitelj koncem šolskega leta sè svojimi otroci baš take resultate pokazati, kakor kak drug učitelj n. pr. na gornjem Štajerskem, kateri ima podučevati šolsko mladino v samej nemščini. Noben pameten narod ne vsiljuje kak drug jezik mej svojo mladino; učé li morda na Nemškem tudi slovanščino, na Francoskem tudi nemščino itd. v narodnih šolah? Kdor nema mrene na očeh, vidi namen teh brezobzirnih usiljevalcev nemščine, katerih je: zatreti in ponemčiti vse, kar je le slovenskega. Da dosežejo lože svoj cilj, služe se pomočkov, s katerimi misle gotovo zmagati. A brezivspešno bode vender vse, če so naši dijaki poštenega srca in trdne volje.

Domače stvari.

— (Slovensko gledališče) v Ljubljani se začne v drugi polovici tekočega meseca. Odbor dramatičnega društva je in bode angažiral več novih močij. Tudi je upati, da letos pride nekaj originalnih slovenskih iger na vrsto predstavljanja.

— (Zopet o rastoči germanizaciji.) Od Save se nam poroča: Kolikor sem zvedel, poprašuje deželni šolski svet štajerski mnogo, če ne vse krajne in okrajne šolske svete na slovenskem Štajerji, kako bi se dalo več nemščine v naše slovenske šole uvesti, ali celo, kot učni jezik spraviti. Upamo, da bodo narodni možje in učitelji, ki sedé v teh zastopih, odbili te nakane vladne, ki merijo prav za prav samo na germanizacijo naših narodnih šol, po katerih bi bilo treba za druge reči vse bolj skrbeti, nego za nepotrebno nemščino. —

— („Učiteljsko društvo za slovenski Štajer“). K našemu poročilu o občnem zboru tega društva dodajemo še imena novih odbornikov, ki so: Ivan Lapanje, nadučitelj v Ljutomeru, predsednik, Jakob Škoflek, nadučitelj na Vranskem, podpredsednik; Blaže Pernišek, učitelj v Ljutomeru, tajnik; Štefan Kovačič, nadučitelj v Središči, blagajnik; drugi odborniki: Franjo Sijanec, učitelj v Svetinjah; Ivan Kosi, učitelj v sv. Lenartu; Jože Žinko, učitelj v Središči; Ivan Miklošič, učitelj v Mariborn; J. Boštjančič, učitelj v Jurjevem kloštru; Slavko Flis, učitelj v Hrastniku; Anton Leban, učitelj v Preserji; J. Böcheim, učitelj v Kozjem; Franjo Jurkovic, učitelj v Šmarji; Valentin Jarec, učitelj v Reichenburgu in J. Poljanec, učitelj v Brežicah.

— (Iz Krope) se nam piše 4. okt. V nedeljo 11. t. m. bosta imela Andrej in Marjeta Anderle 50 letno zlato poroko. Ženin je star 77 in nevesta 73 let, imela sta 7 otrok izmej teh jih je 5 živih ostalo. — Pripovedovala sta mi, da sta skozi ves čas v stiskah živela, ker sta le rokodelca bila, in vendar jima je pretekel dolgi čas prav naglo, ker sta eden z drugim v zadovoljnosti svoje težave in v potrpežlivosti svoje križe prenašala. — Nocojšno noč so po Gorenjskem vse višje gore sè snegom pobeljene. A saj smo imeli dosta lepih in toplih dnij dozdaj neprenehoma skupaj, ki so se nam priobilni dobri ajdovi žetvi jako prilegli.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni

Revalescière du Barry

v Londonu.

28 let uže je nij bolezni, ki bi jo ne bila ozdravila ta prijetna zdravilna hrana, pri odraščenih i otrocih brez medicin in stroškov; zdravi vse bolezni v želodcu, na živcih, dalje prsne, i na jetrah; žleze i naduho, bolečine v ledvicah, jetiko, kašelj, neprebavljenje, zaprtje, prehlajenje, nespanje, slabosti, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavje, silenje krvi v glavo, šumenje v ušesih, slabosti in blevanje pri nosečih, otožnost, diabet, trganje, shujšanje, bledičico in prehlajenje; posebno se priporoča za dojenec in je bolje, nego dojničino mleko. — Izkaz iz mej 80.000 spričeval zdravilnih, brez vsake medicine, mej njimi spričevala profesorja Dr. Wurzerja, g. F. V. Beneka, pravega profesorja medicine na vseučilišči v Mariboru, zdravilnega svètnika Dr. Angelsteina, Dr. Shorelanda, Dr. Campbella, prof. Dr. Dédé, Dr. Uré, grofinje Castlestuart, Markize de Brehan a mnogo druzih imenitnih osob, se razpošiljava na posebno zahtevanje zastonj.

Kratki izkaz iz 80.000 spričevalov.

Spričevalo zdravilnega svètnika Dr. Wurzerja,
Bonn, 10. jul. 1852.

Revalescière Du Barry v mnogih slučajih nagradi vsa zdravila. Posebno koristna je pri dristi in griži, dalje pri sesalnih in obistnih boleznih, a t. d. pri kamnju, pri prisadljivem a bolehnem draženji v scalni cevi, zaprtji, pri bolehnem bodenji v obistih in mehurji, trganje v mehurji i. t. d. — Najbolje in in neprecenljivo sredstvo ne samo pri vratnih in prsnih boleznih, ampak tudi pri pljučnici in sušenji v grlu. (L. S.) Rud. Wurzer, zdravilni svètovalec in član mnogo učenih družtev.

Winchester, Angleško, 3. decembra 1842.

Vaša izvrstna Revalescière je ozdravila večletne i nevarnostne prikazni, trebušnih bolezni, zaprtja, bolne čutnice in vodenico. Prepričal sem se sam gledé vašega zdravila, ter vas toplo vsakemu priporočam.

James Shoreland, ranocelnik, 96. polka.

Izkušnja tajnega sanitetnega svètovalca gosp. Dr. Angelsteina.

Berolin, 6. maja 1856.

Ponavljaje izrekam gledé Revalescière du Barry vsestransko, najbolje spričevalo.

Dr. Angelstein, tajni sanit. svetovalec.

Spričevalo št. 76.921.

Obergimpern, (Badensko), 22. aprila 1872.

Moj patient, ki je uže bolehal 8 tednov za strašnimi bolečinami vnetic jeter, ter ničesar použiti nij mogel, je vsled rabe Vaše Revalescière du Barry popolnama zdrav.

Viljem Burkart, ranocelnik.
Montona, Istra.

Učinki Revalescière du Barry so izvrstni.

Ferd. Clausberger, c. kr. okr. zdravnik.

Št. 80.416. Gosp. F. V. Beneke, pravi profesor medicine na vseučilišču v Mariboru (Nemčija), piše v „Berliner Klinische Wochenschrift“ od 8. aprila 1872 to le: „Nikdar ne zabim, da je ozdravila enega mojih otrok le takozvana „Revalenta Arabica“ (Revalescière). Dete je v 4. mesecu vedno več in več hujšalo, ter vedno bljuvalo, kar vsa zdravila nijso bila v stanu odpraviti; toda Revalescière ga je ozdravila popolnoma v 6 tednih.

Št. 64.210. Markizo de Brehan, bolehaje sedem let, na nespanji, treslici na vseh udih, shujšanji in hipohondriji.

Št. 79.810. Gospo vdovo Klemmovo, Düsseldorf, na dolgoletnem bolehanji glave in davljenji.

Št. 75.877. Flor. Köllerja, c. kr. vojašk. oskrbnika, Veliki Varaždin, na pljučnem kašlji in bolehanji dušnika, omotici i tiščanji v prsih.

Št. 75.970. Gospoda Gabriela Tešnerja, slušatelja višje javne trgovinske akademije dunajske, na skoro breznadejni prsni bolečini in pretresu čutnic.

Št. 65.715. Gospodični de Montlouis na neprebavljenji, nespanji in hujšanji.

Št. 75.928. Barona Sigmo 10letne hramote na rokah in nogah i t. d.

Revalescière je 4krat tečneja, nego meso, ter se pri odraščenih in otrocih prihrani 50krat več na ceni, gledé hrane.

V plehastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalesciere-Biscuiten v pušicah á 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalesciere-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold. — Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, v Gradci bratje Oberanzmeyr, v Insbruku Diechtl & Frank, v Celovci P. Birnbacher, v Loučí Ludvig Müller, v Mariboru F. Koletnik & M. Morič, v Merana J. B. Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarjih in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštnih nakaznicah ali povzetjih.

Tujci.

4. oktobra:

Evropa: Merjašič, Reiniger A. iz Sušja. — Rabate iz Trsta. — Gol iz Gorice. — Weis iz Siska. — Schönheim iz Elberfelda.

Pri **Slonu**: Vicomte iz Milana. — Kondini, Kronberger iz Gradca. — Inocenta iz Postojne. — Lövenfeld iz Dunaja. — Petrič iz Št. Petra. — Ketner iz Kranjskega.

Pri **Maliči**: Gradezki iz Dunaja. Gogel, Gorenec iz Novega mesta. — Smola iz Standena.

Pri **Zamorci**: Kovač iz Moravč. — Črne, Dolinar iz Zagorja. — Tomic iz Pešte. — Drganc iz Toplic. — Grimšič iz Mengša.

Pri **carju avstrijskem**: Sav.av iz Kamnika.

Pri **bavárskem dvoru**: Predika iz Celja.

Dunajska borza 6. oktobra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	70	gld.	65 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	74	„	30 „
1860 drž. posojilo	107	„	75 „
Akcije národne banke	987	„	— „
Kreditne akcije	247	„	25 „
London	109	„	55 „
Napol.	8	„	79 „
C. k. cekini	—	„	— „
Srebro	103	„	60 „

Dijaki iz realke

se vzemo pod prav ugodnimi pogoji na **košto** in **stanovanje** v Rožnih ulicah št. 114, II. nadstropje. (276—2)

Gledališčina loža

v 1. nadstropji se prepušča v nenavadnih dněh za slovenske predstave. — Bližjo spravo podaja **oznanilna pisarna** (Annoncenbureau, Fürstenhof h. št. 206). (285—1)

Oznanilo.

Okrajna posojilnica v Ljutomeru bode imela 11. t. m., to je v nedeljo popoludne ob 3. uri v šolskem poslopji zbor ali shod, h kateremu se udje uljud o vabijo.

V pretres pride:

Nasvet odborov o neki premembi društvenih pravil, in potrjenju iz društvene blagajnice za pogorelce izdanega denarja.

Odbor okrajne posojilnice v Ljutomeru,
dne 4. oktobra 1874. (286)

Zahvala

Peštanski zavarovalni družbi.

Podpisana ***Math. Fiksel in J. Petaus na Vrhniki*** sva pogorela in potrdiva, da nama je ***„Peštansko društvo“*** po zastopniku gosp. ***Franc Dreniku*** škodo pošteno izplačalo, ter se čutiva dolžna, to društvo posebno priporočati vsim posestnikom.

Gosp. Dreniku se še posebno zahvaljujeva za naglo in pravilno pregledovanje in poravnanje škode.

Na Vrhniki 2. oktobra 1874. (282—1)

Županija Vrhnika 2. oktobra 1874.
Ogrin.

Matevž Fiksel, štev. 104. Johan Petaus, štev. 207.

Izdatelj in za uredništvo odgovoren: Maks Armič.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.